การออกแบบกระเป๋าจากเศษผ้าไหมเทคนิคแพชเวิร์คบล็อก สำหรับสตรีวัยทำงาน

Design of Handbags from Silk Fabric Scraps Using the Patchwork Block Technique for Working Women

ธีรดา จันทร์มีแก้ว[1] และ กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์[1]*

[1]สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน: กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์ Email: kanittha.ru@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของเศษผ้าไหมที่เหลือจากกระบวนการผลิตในงานหัตถกรรมชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าสำหรับสุภาพสตรีวัยทำงาน โดยใช้เทคนิคแพชเวิร์คบล็อก (Patchwork Block Technique) และประเมินผลงานจากต้นแบบที่สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้าไหม ประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี และสุภาพสตรีวัยทำงาน อายุ 20–45 ปี จำนวน 100 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบริบทการผลิตผ้าไหม ลักษณะเศษผ้า เอกลักษณ์ลวดลาย และแนวคิดการสร้างสรรค์งานหัตถกรรม รวมถึงแบบสอบถามความต้องการ และแบบประเมินผลงานการออกแบบ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) การเพิ่มมูลค่าเศษผ้าไหมของกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ โดยประยุกต์ลวดลายพื้นเมืองมงคล เช่น ลายกาบ ลายลูกแก้ว ลายโคมห้า ลายโคมเจ็ด และลายหลวง การคัดแยกกลุ่มสีให้เหมาะสมกับผู้บริโภคที่เหมาะสม ช่วยให้การออกแบบกระเป๋ามีความร่วมสมัยและใช้งานได้จริง (2) เทคนิคแพชเวิร์คบล็อกช่วยเพิ่มมูลค่าเศษผ้าโดยการตัดต่อเป็นรูปทรงเรขาคณิตและเย็บเป็นลวดลายพื้นเมือง สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าได้ 4 แบบ ได้แก่ กระเป๋าเป้สะพายหลัง กระเป๋าเครื่องสำอาง กระเป๋าถือ และกระเป๋าสตางค์ (3) ผลการประเมินความพึงพอใจพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.53) โดยกระเป๋าเครื่องสำอางได้รับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาคือกระเป๋าทรงถือ กระเป๋าสตางค์ และกระเป๋าเป้สะพายหลัง

คำสำคัญ: เศษผ้าไหม, เทคนิคแพชเวิร์คบล็อก, กระเป๋า, สุภาพสตรีวัยทำงาน, การออกแบบเชิงนิเวศ

Abstract

The objective of this research was to study the characteristics of silk fabric remnants from community handicraft production and to develop them into handbags for working women using the Patchwork Block Technique. Prototype products were created and evaluated. The sample group consisted of silk weaving experts, the head of the Th. Montho weaving group in Udon Thani Province, and 100 working women aged 20–45 years. Research instruments included expert interviews to collect in-depth information on silk production context, fabric remnants, traditional patterns, and creative handicraft concepts, as well as questionnaires on consumer demand and evaluation forms for product design.

The findings revealed that: (1) Value addition of silk remnants from the Th. Montho weaving group was achieved by applying auspicious traditional motifs such as Kab, Look Kaew, Khorm Ha, Khorm Jed, and Luang, with color grouping adjusted to suit consumer preferences, resulting in contemporary and practical handbag designs. (2) The Patchwork Block Technique enhanced the value of silk remnants by cutting geometric shapes and sewing them into traditional patterns, leading to the development of four handbag types: backpack, cosmetic bag, handbag, and wallet. (3) Satisfaction evaluation indicated the overall level was highest (mean score = 4.53). Among the prototypes, the cosmetic bag received the highest satisfaction, followed by the handbag, wallet, and backpack.

Keywords: Bamboo fiber, Fiber extraction, Cellulase enzyme, Ring spinning, Polyester blends, Textile recycling

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบัน อุตสาหกรรมแฟชั่นและสิ่งทอเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุด เนื่องจากการใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ทั้งน้ำ พลังงาน สารเคมี รวมถึงการเกิดของเสียในรูปแบบของเศษผ้าจำนวนมากที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม จากรายงานของ [1] ระบุว่า มีเพียง 1% ของเศษผ้าทั้งหมดที่ถูกนำกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมสะสมในระยะยาว ในขณะที่ [2] ชี้ให้เห็นว่า การใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตสิ่งทอเป็นสาเหตุหลักของปัญหาด้านความยั่งยืนในอุตสาหกรรมนี้

สำหรับผ้าไหมไทย โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ถือเป็นงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและมีราคาสูง เนื่องจากกรรมวิธีการผลิตที่ซับซ้อน และต้องใช้แรงงานฝีมือที่มีทักษะอย่างสูง จากกระบวนการผลิตผ้าไหมเพื่อนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย หรือของที่ระลึกต่าง ๆ จะมีเศษผ้าไหมที่เหลือใช้จำนวนมาก ซึ่งมักถูกละเลยและไม่ถูกนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งที่ยังมีคุณภาพและลวดลายที่งดงาม การปล่อยให้เศษผ้าไหมเหล่านี้สูญเปล่าจึงเป็นการสูญเสียทั้งในแง่เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม [3]

แนวทางหนึ่งที่สามารถใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษผ้าไหมคือ การต่อผ้าแบบแพชเวิร์คบล็อก (Patchwork Block Technique) ซึ่งเป็นกระบวนการนำผ้าหลายชิ้นที่มีขนาดหรือรูปแบบต่างกันมาต่อกันเป็นลวดลายใหม่ที่มีความสวยงามและสร้างสรรค์ สามารถนำไปออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ โดยเฉพาะ “กระเป๋า” ซึ่งเป็นของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของสุภาพสตรี และยังทำหน้าที่สะท้อนบุคลิก รสนิยม และไลฟ์สไตล์ของผู้ใช้ได้อย่างชัดเจน [4] ในขณะเดียวกัน ความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มสุภาพสตรีวัยทำงานในช่วงอายุ 20–45 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของ Generation Z และ X มีแนวโน้มให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ ทันสมัย และสะท้อนอัตลักษณ์ส่วนตัว รวมถึงใส่ใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ [3] กระเป๋าจึงกลายเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่มีบทบาทสำคัญในการตอบโจทย์ทั้งด้านการใช้งานและแฟชั่น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแฟชั่นรักษ์โลกที่มีการแข่งขันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าที่ได้รับการออกแบบใหม่ให้ตรงกับรสนิยมของกลุ่มเป้าหมายจึงได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การนำเศษผ้าไหมมาประยุกต์เป็นกระเป๋าแฟชั่นแนวร่วมสมัยโดยใช้เทคนิคแพชเวิร์คบล็อก (Patchwork Block Technique) จึงไม่เพียงแต่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือใช้ แต่ยังเป็นแนวทางหนึ่งในการตอบสนองพฤติกรรมการเลือกซื้อของผู้หญิงวัยทำงานที่มองหาทางเลือกใหม่ ๆ ซึ่งผสมผสานทั้งดีไซน์ ความยั่งยืน และความมีเอกลักษณ์ในผลิตภัณฑ์เดียวกัน [1][5]

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสำหรับสุภาพสตรีวัยทำงาน โดยใช้เศษผ้าไหมที่เหลือจากกระบวนการผลิต มาออกแบบร่วมกับเทคนิคแพชเวิร์คบล็อก (Patchwork Block Technique) ภายใต้แนวคิดหัตถกรรมร่วมสมัย เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม ทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภครุ่นใหม่ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มมูลค่า

ให้กับเศษวัสดุ ลดของเสียจากกระบวนการผลิต และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าไหมไทยให้คงอยู่ในรูปแบบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ รวมถึงช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาลักษณะของเศษผ้าไหมที่เหลือจากกระบวนการผลิตในงานหัตถกรรมชุมชน

2.2 ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีวัยทำงานจากเศษผ้าไหม โดยใช้เทคนิคแพชเวิร์คบล็อก (Patchwork Block Technique)

2.3 เพื่อประเมินผลงานการออกแบบจากต้นแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากเศษผ้าไหม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเชิงกว้างเกี่ยวกับการนำเศษผ้าไหมมาพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสำหรับสุภาพสตรีวัยทำงาน

3.1 ขอบเขตพื้นที่วิจัย กลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้าจำนวน 3 คน เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการทอผ้าไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความชำนาญด้านสิ่งทอผ้าไหม และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 คน

3.2.2 กลุ่มเป้าหมาย สุภาพสตรีวัยทำงาน อายุ 20–45 ปี ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 100 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ การสอบถามความคิดเห็น ความต้องการของผู้บริโภคสตรีวัยทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรี และการประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เข้าชมผลงานแสดงงานนิทรรศการออกแบบ ณ ศูนย์การค้า UD Town จังหวัดอุดรธานี

3.3 เครื่องมือวิจัย และการดำเนินการวิจัย

3.3.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริบทการผลิตผ้าไหม ลักษณะเศษผ้า เอกลักษณ์ลวดลาย และแนวคิดการสร้างสรรค์งานหัตถกรรม โดยใช้การสัมภาษณ์ การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพ ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้าไหม และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี นำข้อมูลมาถอดเทปและจัดหมวดหมู่เพื่อการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

3.3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรี โดยใช้สถิติการหาค่าร้อยละ

3.3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็นข้อมูลทั่วไปและการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นและความพึงพอใจ ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงการออกแบบกระเป๋าจากเศษผ้าไหมเทคนิคแพชเวิร์คบล็อก สำหรับสตรีวัยทำงาน โดยนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 ลักษณะของเศษผ้าไหมที่เหลือจากกระบวนการผลิตในงานหัตถกรรมชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี พบว่า กลุ่มลูกค้าหลักมีความนิยมผลิตภัณฑ์แนวอนุรักษ์ที่สะท้อนคุณค่าของงานหัตถกรรมผ้าไหมดั้งเดิม โดยเฉพาะผ้าซิ่น เสื้อผ้าไหม และผ้าพันคอ ซึ่งแสดง

ถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นและความประณีตของงานฝีมือได้อย่างชัดเจน ลวดลายที่ใช้ในการทอมีแรงบันดาลใจจากความเชื่อและวัฒนธรรม เช่น ลายพญานาค ลายขดก้นหอยบ้านเชียง ลายนาคชูกาบ ลายกาบนาคหางนกสักกะได และลายพรรณพฤกษา

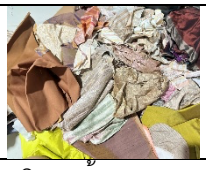
ด้านรสนิยมสี ลูกค้ามักเลือกเฉดสีอ่อน สุภาพ และสามารถใช้งานได้หลากหลาย จึงควรควบคุมโทนสีให้อยู่ในกลุ่มที่สอดคล้องกันเพื่อเสริมภาพลักษณ์ความเรียบร้อย ร่วมสมัย และพรีเมียม สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋า ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ใช้เทคนิคแพชเวิร์คบล็อก โดยกำหนดขนาดบล็อกให้สม่ำเสมอ จัดวางลวดลายและเฉดสีให้กลมกลืน และรักษาสัดส่วนภาพรวมให้สมดุล เพื่อไม่ให้ผลิตภัณฑ์ปรากฏลักษณะเป็น “เศษผ้า” ซึ่งอาจลดทอนคุณค่าและภาพลักษณ์ การวางลายให้แตกต่างจากท้องตลาดนำลายขิดของชุมชนมาใช้ในการออกแบบ เพราะลักษณะการออกแบบลายขิดจะทำการออกแบบลงตารางกริด คล้ายกับเทคนิคการเย็บแพชเวิร์คบล็อกที่เป็นช่องสี่เหลี่ยม สามารถนำมาผสมผสานร่วมกันได้

ในเชิงโครงสร้าง ควรเก็บงานตะเข็บอย่างประณีต ใช้วัสดุเสริมความแข็งแรงและผ้าบุซับในที่เหมาะสม เสริมชิ้นสำคัญบริเวณก้นกระเป๋า สายสะพาย และจุดรับแรง พร้อมเลือกใช้อะไหล่คุณภาพดี เพื่อยกระดับความทนทานและรูปลักษณ์ให้มีมาตรฐานระดับพรีเมียม ด้านการใช้งานควรคำนึงถึงน้ำหนัก ความทนทาน ความสะดวกในการหยิบใช้ และการจัดวางช่องภายในให้ตอบโจทย์การจัดระเบียบ รวมถึงระบบปิด–เปิดที่ปลอดภัย นอกจากนี้ ในการสื่อสารการตลาดควรเน้นเรื่องราวของชุมชนและที่มาของวัสดุ ใช้ถ้อยคำเชิงบวกแทนคำว่า “เศษผ้า” พร้อมนำเสนอคุณค่าทางวัฒนธรรมควบคู่มาตรฐานการผลิตร่วมสมัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่น เสริมภาพลักษณ์ และตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบ สามารถสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1. ขนาดและลักษณะเศษผ้าไหม เศษผ้าไหมมีขนาดไม่แน่นอน ส่วนใหญ่เป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น สี่เหลี่ยมหรือสามเหลี่ยม ซึ่งสามารถนำไปเย็บต่อและจัดวางลวดลายใหม่ได้โดยไม่เสียคุณภาพ จึงเหมาะกับการประยุกต์ใช้ในงานแพชเวิร์คและงานตัดเย็บสร้างสรรค์ ทำการแยกประเภทสีของเศษผ้าไหม 5 กลุ่ม ดังตารางที่ 1

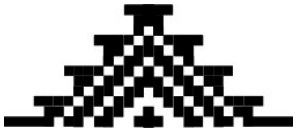
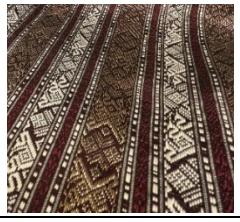
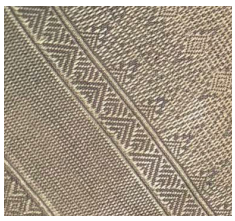
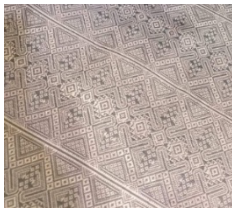
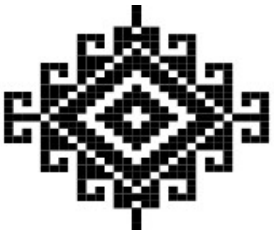
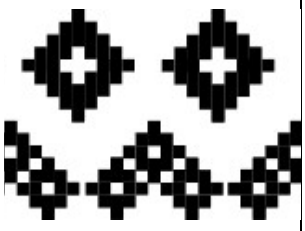
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะ และโทนสีของเศษผ้าไหมกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี

โทนสีฟ้า สีน้ำเงิน สีคราม	**โทนสีเขียว สีมรกต สีปีกแมลงทับ**	**โทนสีแดง สีชมพู สีม่วง**	**โทนสีเหลือง สีครีม สีน้ำตาลทอง**	**โทนสีอื่น ๆ เช่น สีเทา สีเงิน สีขาวมุก**
				
ปริมาณร้อยละ 15	ปริมาณร้อยละ 30	ปริมาณร้อยละ 30	ปริมาณร้อยละ 15	ปริมาณร้อยละ 10
ลักษณะเศษผ้ามีทั้งผ้าไหมสีพื้นและผ้ามัดหมี่ ขนาดเล็กสุด 19 x 59.5 ซม. ขนาดใหญ่ 88 x 100 ซม.	ลักษณะเศษผ้ามีทั้งผ้าไหมสีพื้นและผ้ามัดหมี่ ขนาดเล็กสุด 6 x 35.5 ซม. ขนาดใหญ่สุดอยู่ที่ 41 x 181 ซม.	ลักษณะเศษผ้ามีทั้งผ้าไหมสีพื้นและผ้ามัดหมี่ ขนาดเล็กสุด 34 x 28.5 ซม. ขนาดใหญ่ 254.5 x 102 ซม.	ลักษณะเศษผ้ามีทั้งผ้าไหมสีพื้น ผ้าขิด ผ้ามัดหมี่และผ้าหมี่ขิด ขนาดเล็กสุด 12.5 x 14 ซม. ขนาดใหญ่ 111.5 x 51 ซม.	ลักษณะเศษผ้ามีทั้งผ้าไหมสีพื้น ผ้าขิด ผ้ามัดหมี่และผ้าหมี่ขิด ขนาดเล็กสุด 14 x 15.5 ซม. ขนาดใหญ่ 122.5 x 131 ซม.

2. แนวทางการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ การออกแบบที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยใช้ลวดลายและโทนสีของเศษผ้าไหม เช่น ลายขดก้นหอยบ้านเชียง ลายนาคชูกาบ และลายพรรณพฤกษา เพื่อสื่อสารคุณค่าทางวัฒนธรรมสู่นักท่องเที่ยวและผู้บริโภครุ่นใหม่

การศึกษาข้อมูล และการวิเคราะห์แรงบันดาลใจจากลวดลายผ้ามงคล ของกลุ่ม ธ.มณโฑ โดยเลือกเฉพาะลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของทางกลุ่ม จากลวดผ้ามัดหมี่ และลวดลายหมี่ขิด ใช้การวิเคราะห์การสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบมีกระบวนการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ลายอัตลักษณ์ และถอดลายกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี

รูปแบบ	**วิเคราะห์รูปแบบและถอดรูปร่างรูปทรง**	**รูปแบบ**	**วิเคราะห์รูปแบบและถอดรูปร่างรูปทรง**
ลายนาค 		ลายกาบ 	
ลายช่อบัว 		ลายนาคแก้ว 	
ลายลูกกลิ้งบ้านเชียง 		ลายขดก้นหอย 	
ลายกาบหลวง 		ลายลูกแก้ว / ลายโคมห้า / ลายโคมเจ็ด 	

การใช้เทคนิค Patchwork เพื่อสร้างผืนผ้าใหม่ที่มีเอกลักษณ์และเพิ่มมูลค่าโดยไม่ต้องใช้วัตถุดิบใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวคิด เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อลดขยะ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และตอบสนองต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย จากการศึกษาความต้องการของสุภาพสตรีวัยทำงาน พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสอบถามสามารถนำมาใช้กำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยผลการวิจัย

แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกระเป๋าถือมากที่สุด ร้อยละ 33 รองลงมาคือกระเป๋าเครื่องสำอาง ร้อยละ 25 และกระเป๋าสตางค์ ร้อยละ 18 ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่ากระเป๋าสตางค์ควรออกแบบเป็นแบบยาว เพื่อให้สามารถปรับใช้เป็นกระเป๋าคลัช (Clutch Bag) ได้หากไม่ใส่ธนบัตรนอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความต้องการกระเป๋าเป้สะพายหลัง ร้อยละ 11 โดยเสนอให้ปรับรูปแบบเพื่อรองรับการใส่เอกสารได้ ส่วนกระเป๋าสะพายข้างมีความต้องการ ร้อยละ 10 และประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 3 ได้แก่ กระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กและกระเป๋าเอกสาร ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหมสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์พรีเมียมที่มีความแตกต่างและมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดได้

ดังนั้น จากผลการสอบถามความต้องการของสุภาพสตรีวัยทำงาน ผู้วิจัยได้นำประเภทของกระเป๋าที่ได้รับความนิยมสูงสุดมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ กระเป๋าถือ กระเป๋าเครื่องสำอาง กระเป๋าสตางค์ และกระเป๋าเป้สะพายหลัง ทั้งนี้การเลือกประเภทดังกล่าวสะท้อนถึงความต้องการที่สะท้อนการใช้งานจริงของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ผังความคิดในการออกแบบ (ภาพที่ 1) ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 แผนผังความคิดในการออกแบบ (Mind Mapping)

4.2 ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีวัยทำงานจากเศษผ้าไหม โดยใช้เทคนิคแพชเวิร์คบล็อก (Patchwork Block Technique)

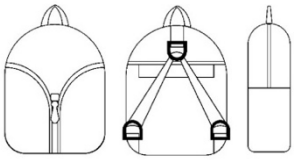
ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรี 4 ประเภท และได้นำมาวิเคราะห์ด้านรูปแบบจากแรงบันดาลใจ รูปทรงเรขาคณิตมาใช้ในการออกแบบ และวิเคราะห์ตามรูปแบบการใช้งานของพฤติกรรมผู้บริโภค ได้แบบร่างดังนี้

4.2.1 กระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไป พฤติกรรมการใช้งานสำหรับบรรจุ สมุด ไอแพด มือถือ หูฟัง ตลับแป้ง กระเป๋าดินสอ ผลจากการวิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไปสรุปได้ว่า กระเป๋าเป้สะพายหลังจะมีขนาดอยู่ที่ สูง 30 เซนติเมตร กว้าง 22.5 เซนติเมตร หนา 15 เซนติเมตร ในการรองรับผลิตภัณฑ์ของใช้สำหรับสุภาพสตรี ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบร่างจำนวนทั้งหมด 5 แบบ (ภาพที่ 2) โดยผู้เชี่ยวชาญ และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานีให้ความสนใจในแบบร่างที่ 5 มากที่สุด ในการนำไปพัฒนาและผลิตต้นแบบ

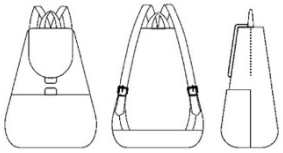

วิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไป

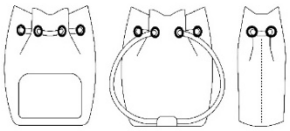
แบบร่างชุดที่ 1

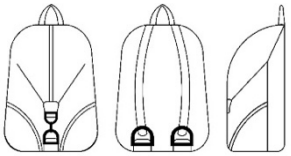
แบบร่างชุดที่ 2

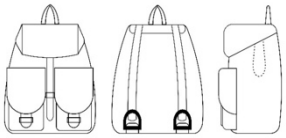
แบบร่างชุดที่ 3

แบบร่างชุดที่ 4

แบบร่างชุดที่ 5

ภาพที่ 2 แบบร่างกระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไป

4.2.2 กระเป๋าถือ พฤติกรรมการใช้งานสำหรับบรรจุ ครีมทาผิว กระเป๋าตัง มือถือ หูฟัง ทิชชูเปียก น้ำหอม ผลจากการวิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าถือ ออกแบบรูปทรงถังสรุปได้ว่า กระเป๋าทรงถังจะมีขนาดอยู่ที่ สูง 20 เซนติเมตร กว้าง 14.5 เซนติเมตร หนา 14.5 เซนติเมตร ในการรองรับผลิตภัณฑ์ของใช้สำหรับสุภาพสตรี ออกแบบร่างจำนวน 7 แบบ (ภาพที่ 3) ผู้เชี่ยวชาญ และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี ให้ความสนใจในแบบร่างที่ 6 มากที่สุด ในการนำไปพัฒนาและผลิตต้นแบบ แนะนำให้แก้สายกระเป๋าเป็นปลอกหุ้มปลายเชือกและเสริมโครงพลาสติกให้อยู่ทรง

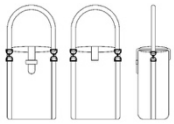

วิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าถือ

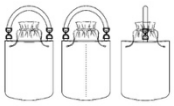
แบบร่างชุดที่ 1

แบบร่างชุดที่ 2

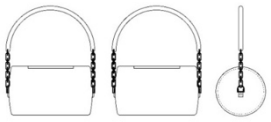
แบบร่างชุดที่ 3

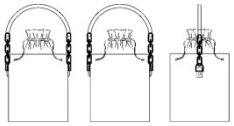
แบบร่างชุดที่ 4

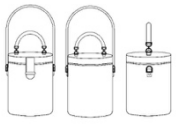
แบบร่างชุดที่ 5

แบบร่างชุดที่ 6

แบบร่างชุดที่ 7

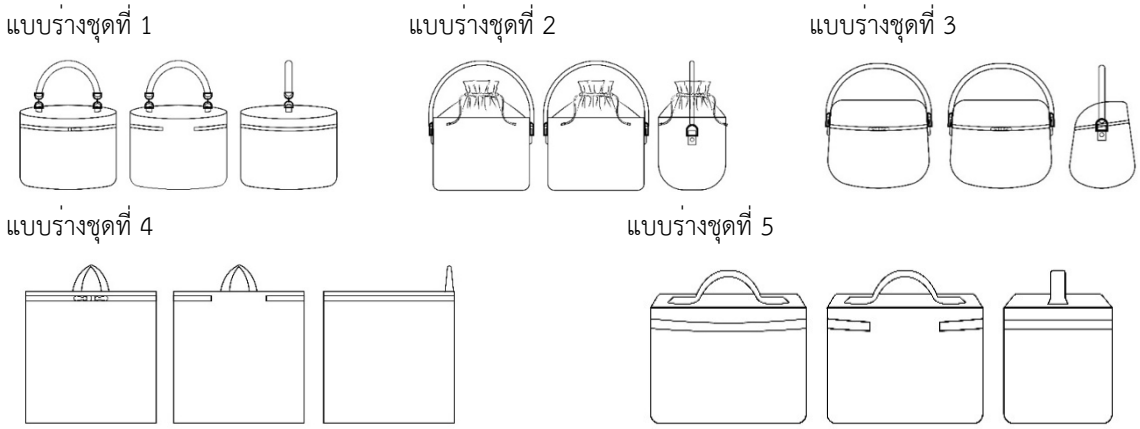

ภาพที่ 3 แบบร่างกระเป๋าถือ

4.2.3 กระเป๋าเครื่องสำอาง พฤติกรรมการใช้งานสำหรับบรรจุ แปรงแต่งหน้า ตลับแป้ง ลิปสติก ครีมกันแดด รองพื้น บล็อกตา บลัชออน ผลจากการวิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าเครื่องสำอางแบบท่องเที่ยว สรุปได้ว่า กระเป๋าเครื่องสำอาง จะมีขนาดอยู่ที่ สูง 21 เซนติเมตร กว้าง 22 เซนติเมตร หนา 11 เซนติเมตร ในการรองรับผลิตภัณฑ์ของใช้สำหรับสุภาพสตรี ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบร่างจำนวนทั้งหมด 5 แบบ (ภาพที่ 4) ผู้เชี่ยวชาญ และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี ได้เลือกแบบที่ 5 ได้รับการแนะนำให้แก้สายกระเป๋าเป็นปลอกหุ้มปลายเชือกและเสริมโครงพลาสติกให้อยู่ทรง

วิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าเครื่องสำอาง

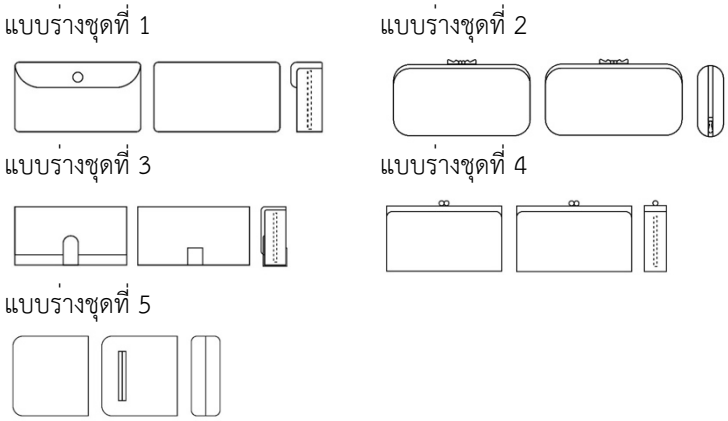

ภาพที่ 4 แบบร่างกระเป๋าเครื่องสำอาง

4.2.4 กระเป๋าสตางค์ทั่วไป พฤติกรรมการใช้งานสำหรับบรรจุ ธนบัตร 50 บาท ธนบัตร 100 บาท ธนบัตร 500 บาท ธนบัตร 1000 บาท เหรียญ 1 บาท เหรียญ 2 บาท เหรียญ 5 บาท เหรียญ 10 บาท ผลจากการวิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าสตางค์ทั่วไป สรุปได้ว่า กระเป๋าสตางค์ทั่วไป จะมีขนาดอยู่ที่ สูง 12 เซนติเมตร กว้าง 21 เซนติเมตร หนา 2.5 เซนติเมตร ในการรองรับผลิตภัณฑ์ของใช้สำหรับสุภาพสตรี ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบร่างจำนวนทั้งหมด 5 แบบ (ภาพที่ 5) ผู้เชี่ยวชาญ และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี ได้เลือกเป็นแบบที่ 2 ในการผลิตต้นแบบ

วิเคราะห์ขนาดผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกระเป๋าสตางค์ทั่วไป

ภาพที่ 5 แบบร่างกระเป๋าสตางค์ทั่วไป

4.2.5 การออกแบบลายกระเป๋าด้วยเทคนิคการเย็บต่อผ้าแพชเวิร์คบล็อก จากแรงบันดาลใจลายผ้ามัดหมี่และลายผ้าขิดของกลุ่ม ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี ได้ทั้งหมด 12 ลาย ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ออกแบบแม่แบบลายผ้าเพื่อการเย็บต่อผ้าด้วยเทคนิคแพชเวิร์คบล็อก

จากแม่แบบลายผ้า 12 ลาย ผู้เชี่ยวชาญ และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานี แนะนำให้เปลี่ยนโทนสีเป็น สีแดง สีชมพู สีครีม เพื่อให้สัมพันธ์กับการใช้งานของสุภาพสตรี โทนสีไม่ควรฉูดฉาดจนเกินไป รูปแบบลายเทคนิคแพชเวิร์คบล็อกสามารถเพิ่มลูกเล่นรูปทรงเรขาคณิต สามเหลี่ยม ร่วมกับ สี่เหลี่ยมในการเย็บต่อผ้าเพื่อให้งานดูมีความน่าสนใจขึ้น โดยได้เลือกเป็นแบบที่ 4 แบบที่ 8 และแบบที่ 9 นำมาใช้ในการพัฒนาแบบร่างสมบูรณ์ของกระเป๋าทั้ง 4 ใบ ดังภาพที่ 7

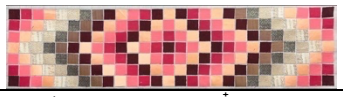

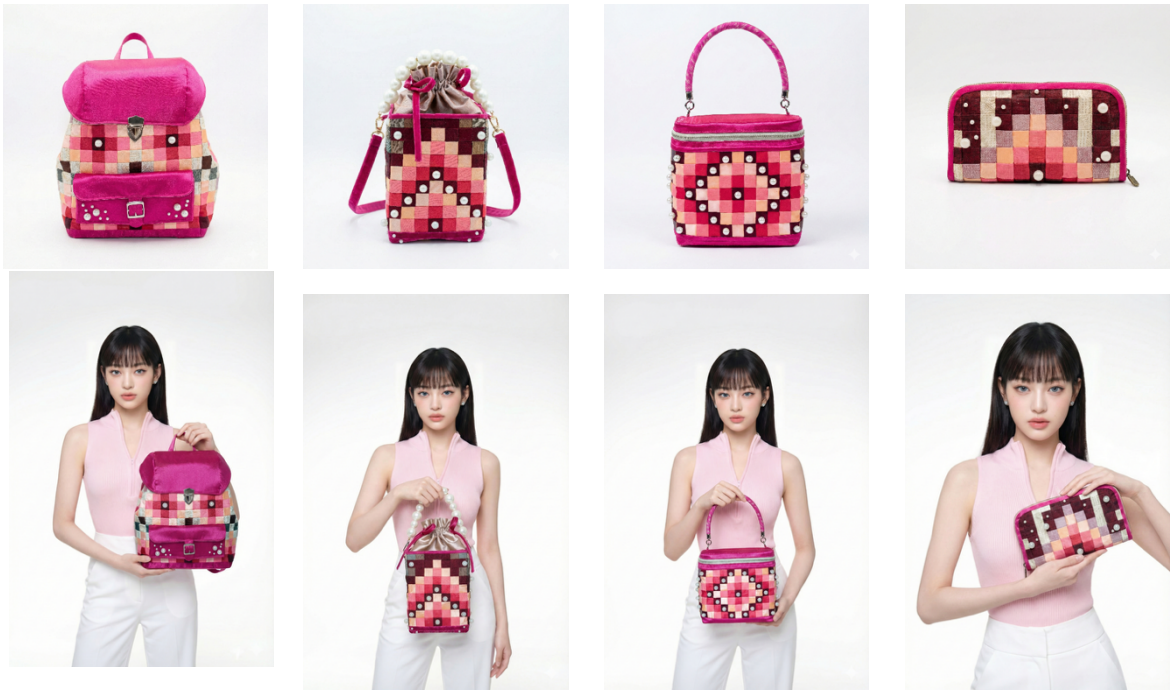
กระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไป กระเป๋าถือ กระเป๋าเครื่องสำอาง กระเป๋าสตางค์ทั่วไป

ภาพที่ 7 แบบร่างกระเป๋าสมบูรณ์และการวางแม่แบบลายเทคนิคแพชเวิร์คบล็อก

จากแบบร่าง และลายผ้าผู้เชี่ยวชาญ และประธานกลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ จังหวัดอุดรธานีได้เลือกรูปแบบเพื่อนำมาผลิตต้นแบบกระเป๋าสตรีจำนวน 1 ชุด ด้วยเทคนิคแพชเวิร์คบล็อก จำนวน 4 ใบ ประกอบด้วย กระเป๋าเป้สะพายหลัง กระเป๋าถือ กระเป๋าเครื่องสำอาง และกระเป๋าสตางค์ มีขั้นตอนการผลิต ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กรรมวิธีการผลิตต้นแบบกระเป๋าสตรี

กรรมวิธีการผลิตต้นแบบกระเป๋าสตรี		
1) การเตรียมวัสดุและการคัดแยก 	2) นำเศษผ้ามาตัดเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 3 × 3 เซนติเมตร 	3) ทำการจัดเรียงลายผ้าขนาด 3 × 3 เซนติเมตร ลงในแผ่นตารางแต่ละช่องให้มีขนาดเท่ากัน จากนั้นนำไปผ่านกระบวนการรีดด้วยความร้อน
4) นำผ้าที่เรียงลายมาเย็บประกอบด้านหลังตามแนวเส้นตารางที่กำหนดไว้ ให้ได้ชิ้นงานที่มีขนาด 2 × 2 เซนติเมตร 	5) นำผ้าซับมาเย็บประกอบขึ้นรูปให้มีขนาดเหมาะสมและสอดคล้องกับขนาดของกระเป๋า 	6) เย็บประกอบกระเป๋า เสริมโครงพลาสติกและผ้าใยสังเคราะห์เพื่อให้กระเป๋าคงรูปทรงได้สมบูรณ์

กระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไป กระเป๋าถือ กระเป๋าเครื่องสำอาง กระเป๋าสตางค์ทั่วไป

ภาพที่ 8 ต้นแบบกระเป๋าสตรีวัยทำงาน

4.3 ผลการประเมินผลงานการออกแบบจากต้นแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากเศษผ้าไหม

นำต้นแบบกระเป๋าสตรี (ภาพที่ 8) ร่วมแสดงในนิทรรศการผลงานวิจัย “MUCH รวม” ณ ศูนย์การค้า UD TOWN จังหวัดอุดรธานี วันที่ 6-8 มีนาคม 2569 (ภาพที่ 9) ประเมินงานออกแบบโดยสตรีวัยทำงาน อายุ 20–45 ปี จำนวน 100 คน

ภาพที่ 9 เผยแพร่ผลงานในรูปแบบนิทรรศการ

สตรีวัยทำงาน อายุ 20–45 ปี จำนวน 100 คน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 31-40 ปี ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ร้อยละ 48 รองลงมาอายุ 20-30 ปี ร้อยละ 34 และอายุ 41-45 ปี ร้อยละ 18 ด้านอาชีพพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดร้อยละ 23 รองลงมาอาชีพรัฐวิสาหกิจ และนักเรียน/นักศึกษามีปริมาณที่เท่ากัน ร้อยละ 20 อาชีพ ข้าราชการร้อยละ 19 อาชีพเอกชนร้อยละ 11 และอื่น ๆ ร้อยละ 7 ได้แก่ ลูกจ้างทั่วไป ช่างเสริมสวย เซลล์ กราฟิก รับจ้างทั่วไป แม่บ้าน รายได้ต่อเดือนมากที่สุดที่ 20,000 - 30,000 บาท ร้อยละ 46 รองลงมา 10,000 - 20,000 บาท ร้อยละ

24 ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 23 และมากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 7 ด้านปัจจัยในการเลือกซื้อกระเป๋า ผู้บริโภคให้ความสนใจในด้าน รูปแบบที่ออกแบบสวยงามแปลกตาร้อยละ 35.57 รองลงมาวัสดุที่ใช้ในการผลิต ร้อยละ 24.03 ด้านประโยชน์ในการใช้งาน ร้อยละ 22.11 ด้านราคาที่เหมาะสม ร้อยละ 17.78 ด้านอื่น ๆ ร้อยละ 0.48 ได้แก่ สีสันของกระเป๋า ตามลำดับ

ประเมินความพึงพอใจต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรี จากเศษผ้าไหมเทคนิคแพชเวิร์คบล็อก ผลการวิจัยปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของกระเป๋าสตรีวัยทำงาน

รายการ	**จำนวน (N=100)**		**จำนวน (N=100)**		**จำนวน (N=100)**		**จำนวน (N=100)**	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
	 กระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไป		 **กระเป๋าถือ**		 **กระเป๋าเครื่องสำอาง**		 **กระเป๋าสตางค์ทั่วไป**	
1.1. ผ้าที่นำมาตัดต่อมีสีกลมกลืนกัน	4.48	0.62	4.46	0.59	4.49	0.61	4.45	0.63
1.2 เศษผ้าและวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสมในการทำผลิตภัณฑ์	4.32	0.63	4.46	0.59	4.43	0.63	4.47	0.67
1.3 ความสวยงามโดยภาพรวมผลิตภัณฑ์	4.39	0.67	4.42	0.66	4.45	0.66	4.44	0.68
1.4 ความเหมาะสมของสีของผลิตภัณฑ์	4.43	0.62	4.48	0.60	4.44	0.68	4.33	0.69
1.5 ความสะดวกในการใช้งาน	4.42	0.63	4.50	0.59	4.50	0.64	4.51	0.68
1.6 การดูแลและบำรุงรักษา	4.45	0.69	4.40	0.59	4.47	0.69	4.42	0.72
1.7 ความสวยงามของลวดลายผ้า	4.49	0.65	4.55	0.59	4.59	0.63	4.48	0.69
รวม	**4.42**	**0.64**	**4.46**	**0.60**	**4.48**	**0.64**	**4.44**	**0.68**
ระดับความคิดเห็น	**เหมาะสมมาก**		**เหมาะสมมาก**		**เหมาะสมมาก**		**เหมาะสมมาก**	
อันดับความพึงพอใจ	**อันดับ 4**		**อันดับ 2**		**อันดับ 1**		**อันดับ 3**	

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าต้นแบบ ดังนี้

อันดับที่ 1 กระเป๋าเครื่องสำอาง โดยจำแนกเป็นรายข้อ ความพึงพอใจมากที่สุดดังนี้ ความสวยงามของลวดลายของผ้า (ค่าเฉลี่ย 4.59) ความพึงพอใจมากด้านความสะดวกในการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.50) รองลงมาผ้าที่นำมาตัดต่อมีสีกลมกลืนกัน (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมาการดูแลและบำรุงรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.47) รองลงมาความสวยงามโดยภาพรวมผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.45) รองลงมาความเหมาะสมของสีของผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.44) รองลงมาเศษผ้าและวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสมในการทำผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.43)

อันดับที่ 2 กระเป๋ากระเป๋าถือทรงถัง โดยจำแนกเป็นรายข้อ ความพึงพอใจมากที่สุดดังนี้ ความสวยงามของลวดลายของผ้า (ค่าเฉลี่ย 4.55) ความพึงพอใจมากด้านความสะดวกในการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.50) รองลงมาความเหมาะสมของสีของผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.48) รองลงมาผ้าที่นำมาตัดต่อมีสีกลมกลืนกันและเศษผ้าและวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสมในการทำผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.46) รองลงมาความสวยงามโดยภาพรวมผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.42) รองลงมา การดูแลและบำรุงรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.40)

อันดับที่ 3 กระเป๋าสตางค์ทั่วไป โดยจำแนกเป็นรายข้อ ความพึงพอใจมากที่สุดดังนี้ ความสะดวกในการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.51) ความพึงพอใจมากด้านความสวยงามของลวดลายของผ้า (ค่าเฉลี่ย 4.48) รองลงมาเศษผ้าและวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสมในการทำผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.47) รองลงมาผ้าที่นำมาตัดต่อมีสีกลมกลืนกัน (ค่าเฉลี่ย 4.45) รองลงมาความสวยงามโดยภาพรวมผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.44) รองลงมาการดูแลและบำรุงรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.42) รองลงมาความเหมาะสมของสีของผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.33)

อันดับที่ 4 กระเป๋ากระเป๋าเป้สะพายหลังทั่วไป โดยจำแนกเป็นรายข้อ ความพึงพอใจมากดังนี้ ความสวยงามของลวดลายของผ้า (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมาผ้าที่นำมาตัดต่อมีสีกลมกลืนกัน (ค่าเฉลี่ย 4.48) รองลงมาการดูแลและบำรุงรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.45) รองลงมาความเหมาะสมของสีของผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.43) รองลงมาความสะดวกในการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.42) รองลงมาความสวยงามโดยภาพรวมผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.39) รองลงมาเศษผ้าและวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสมในการทำผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.32)

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาและดำเนินโครงการออกแบบกระเป๋าจากเศษผ้าไหมเทคนิคแพชเวิร์คบล็อค สำหรับสตรีวัยทำงาน สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังประเด็นต่อไปนี้

5.1 จากการศึกษาลักษณะของเศษผ้าไหมที่เหลือจากกระบวนการผลิตในงานหัตถกรรมชุมชน พบว่า เศษผ้าไหมจะมีขนาดและรูปทรงไม่สม่ำเสมอ ตั้งแต่ประมาณ 5 × 5 เซนติเมตร ถึง 30 × 40 เซนติเมตร แต่ยังคงมีคุณภาพของเนื้อผ้าและลวดลายที่สามารถนำมาใช้ต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ โดยเฉพาะการนำมาประยุกต์ใช้ในเทคนิคแพชเวิร์ค (Patchwork) ซึ่งช่วยให้สามารถจัดวางลวดลายใหม่และสร้างรูปแบบที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสม การนำโทนสีและอัตลักษณ์ของผ้าไหม เช่น สีแดง สีชมพู และสีครีม มาใช้ในการออกแบบ ยังช่วยสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนและสามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายยุคใหม่ได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Design) และแนวคิด Zero Waste ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดปริมาณของเสียจากกระบวนการผลิต ตามที่ [1] [2] กล่าวถึงการจัดการทรัพยากรในอุตสาหกรรมสิ่งทอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจีราวัฒน์ มันทรา [6] ที่ชี้ให้เห็นว่าการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าไหมจากบรรพบุรุษสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและช่วยอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้าน กลยุทธ์ในการเพิ่มขีดความสามารถในแข่งขัน คือ สินค้าและบริการมีคุณภาพ รองลงมาคือการให้บริการมีความทันสมัย อีกทั้งยังสัมพันธ์กับงานวิจัยของนลินี ทองประเสริฐ และ รุ่งโรจน์ อิฐรัตน์ [7] ที่ระบุว่าการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวิสาหกิจชุมชน และช่วยเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 การออกแบบกระเป๋าสำหรับสตรีวัยทำงานอายุ 20–45 ปี โดยการนำเศษผ้าไหมมาสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคนิคแพทเวิร์คบล็อก พบว่าผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.48) ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบของกระเป๋าได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงวิถีชีวิต (Lifestyle) ของสตรีวัยทำงานเป็นสำคัญ ทั้งด้านรูปทรงเรขาคณิตที่สามารถบรรจุสิ่งของได้อย่างเหมาะสม และด้านความสวยงามที่มีการเลือกใช้คู่สีซึ่งสามารถเข้ากับการแต่งกายชุดทำงานได้ง่าย นอกจากนี้ การใช้ลวดลายแพทเวิร์คบล็อกยังตอบสนองความต้องการด้านความแปลกใหม่ (Novelty) ของผู้บริโภคที่ต้องการ

สินค้าที่มีเอกลักษณ์ (Unique) ไม่ซ้ำใคร แต่ยังคงสะท้อนอัตลักษณ์ของผ้าไหมไทย ผลการประเมินด้านความสวยงามและการออกแบบที่อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าการลดทอนลวดลายผ้าไหมเดิมให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต และการจัดวางลวดลายให้เชื่อมต่อกันอย่างต่อเนื่องทั้งด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลังของกระเป๋า เป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากขนาดของกระเป๋ามีข้อจำกัด จึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบลวดลายให้สอดคล้องกับโครงสร้างของผลิตภัณฑ์ การออกแบบดังกล่าวจึงช่วยให้กระเป๋ามีความกลมกลืนทั้งด้านรูปทรงและลวดลาย อีกทั้งยังสามารถตอบสนองแนวโน้มผู้บริโภคยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับสินค้าแฟชั่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่กับความสวยงาม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังให้ความสำคัญกับการกำหนดคู่สีของกระเป๋า โดยเลือกใช้โทนสีที่สอดคล้องกับรสนิยมของสตรีวัยทำงาน เช่น สีแดง สีชมพู และสีครีม ซึ่งช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรา ปั้นรูป และคณะ [8] ที่กล่าวว่าการสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งยังสัมพันธ์กับงานวิจัยของอุดมลักษณ์ แก้วสวัสดิ์ [9] ที่พบว่าการออกแบบและตัดเย็บกระเป๋าจากเศษผ้าด้วยเทคนิคการตัดต่อผ้าสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือใช้ และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างรายได้และต่อยอดไปสู่การสร้างอาชีพให้กับชุมชน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1. ควรศึกษาเทคนิคการตัดต่อผ้าและการใช้ผ้ากาวมาร่วมในการต่อผ้าไม่ควรใช้ผ้ากาวที่หนาและแข็งจนเกินไป ควรเป็นผ้ากาวที่มีความบางและสามารถพับเย็บได้ง่าย เช่น ผ้าสาลูกาว

6.2 ควรศึกษารูปแบบและลวดลายและโทนสีที่สวยงาม เข้ากับกลุ่มเป้าหมายและมีความแปลกใหม่เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

6.3 การนำเศษผ้าเหลือใช้มาใช้ในการออกแบบกระเป๋าโดยการออกแบบให้งานดูไม่เป็นเศษผ้าจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับงานกระเป๋า

6.4 การคำนวณปริมาณของเศษผ้า ทั้งในด้านรูปแบบและโทนสี จำเป็นต้องมีการวางแผนและคำนวณให้สอดคล้องกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเศษผ้าเป็นวัสดุที่มีข้อจำกัดด้านการควบคุมโทนสีและลวดลาย ไม่สามารถกำหนดให้เป็นไปตามความต้องการได้อย่างแน่นอน เมื่อเปรียบเทียบกับผ้าทอที่เป็นผืนขนาดใหญ่ซึ่งสามารถควบคุมลักษณะดังกล่าวได้ดีกว่า

6.5 ควรเพิ่มช่องกระเป๋าเครื่องสำอางให้มีช่องสำหรับใส่แปรงแต่งหน้า เพื่อความเป็นระเบียบและสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

[1] Green Network. (2019). Upcycle และ Recycle วิถีแห่งความยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม2568, จาก http://surl.li/lkyen.

[2] Kate Fletcher. (2008). Sustainable fashion and textiles: Design journeys. UK and USA: Earthscan.

[3] Rujrada, W. (2021). 3 วิธีเพิ่มมูลค่าสินค้ามือสอง เปลี่ยนของเก่าให้เป็นขุมทรัพย์. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2568, จาก https://www.smethailandclub.com/entrepreneur/7255.html.

[4] Connell, K. Y. H. and Koza, J. M. (2017). Introduction to special issue on sustainability and the triple bottom line within the global clothing and textiles industry. Fashion Textiles. 4 (16), 1-3.

[5] Remy, N., Speelman, E., & Swartz, S. (2016). Style that's sustainable: A new fast-fashion formula. McKinsey Global Institute.

[6] จีราวัฒน์ มันทรา. (2560). การศึกษาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการ : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผ้าไหม ในอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6(2), 527-543.

[7] นลินี ทองประเสริฐ. (2557). การเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้วยแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมไทย : กรณีวิสาหกิจชุมชนประเภท ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า. วารสารการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 7(2), 38 – 52

[8] จิตรา ปั้นรูป, ดวงสมร พลเยี่ยม, อภิญญา กันธิยะ, วรรณิดา ชินบุตร, ณัฏฐณิชา เขียวคำอ้าย, รัชชา จารุศุกร์, และเอกชัย ดวงใจ. (2560). การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเสริมศักยภาพธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ ผ้าฝ้ายทอมือ กลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านเชียงราย จังหวัดน่าน. RMUTT Global Business and Economics Review. 12(1), 189-203.

[9] ดมลักษณ์ แก้วสวัสดิ์. (2558). กระเป๋าอเนกประสงค์จากเศษผ้ายกนครศรีธรรมราชโดยเทคนิคการตัดต่อผ้า. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร)